

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1982-1983

4 JANUARI 1983

WETSVOORSTEL

tot beperking van de tegemoetkomingen
van de Staat voor privé-overeenkomsten

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR HET BEDRIJFSLEVEN ⁽¹⁾
UITGEBRACHT DOOR DE HEER SPROCKEELS

DAMES EN HEREN,

Inleiding

De indiener verklaart dat zijn wetsvoorstel er voornamelijk toe strekt een waarachtige parlementaire controle op de financiële tegemoetkomingen van de Staat ten voordele van privé-ondernemingen tot stand te brengen.

Deze tegemoetkomingen worden steeds talrijker en hun gevolgen steeds nefaster. Zij leiden tot concurrentievervalsing, verstoring van de markt, zelfs tot de vernietiging van 's lands economische infrastructuur.

Het Parlement heeft geen zicht op het subsidiëringsbeleid van de Regering. Het individuele parlementslid kan zich slechts moeizaam terzake informeren en staat onmachtig tegenover de vele beleidsinstellingen die de jongste jaren in deze sfeer werden opgericht. Menigmaal verschuilt de Regering zich achter het scherm van het vertrouwelijke karakter van de steunverlening aan de privé-ondernemingen.

⁽¹⁾ Samenstelling van de Commissie:

Voorzitter: de heer Desaeyere.

A. — Leden: de heren Ansoms, Desmarets, Dupré, Lestienne, Moors, M. Olivier, Van den Brande. — Bossuyt, Burgeon, W. Claes, Coëme, De Batselier, Rigo, Urbain. — Denys, Ducarme, Kubla, L. Michel, Sprockeels, Verberckmoes. — Desaeyere, Meyntjens. — Clerfayt.

B. — Plaatsvervangers: de heren Beerden, Bockstal, Coppieters, d'Alcantara, Mej. Devos, de heren Lernoux, Steverlynck, Wauthy. — Anselme, Baldewijns, Baudson, Bogaerts, Bourry, Collart, Guillaume, Temmerman. — Beysen, Bril, D'hondt, Grootjans, Henrion, Pans, Petitjean. — Caudron, Vansteenkiste, Vervaet. — Defosset, Mordant.

Zie:

216 (1981-1982):

— Nr 1: Wetsvoorstel.

Chambre des Représentants

SESSION 1982-1983

4 JANVIER 1983

PROPOSITION DE LOI

tendant à limiter l'intervention de l'Etat
dans les marchés privés

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'ECONOMIE ⁽¹⁾
PAR M. SPROCKEELS

MESDAMES, MESSIEURS,

Introduction

L'auteur déclare que l'objet essentiel de sa proposition est d'instituer un contrôle parlementaire efficace sur les interventions financières de l'Etat en faveur des entreprises privées.

Le nombre de ces interventions ne cesse de croître et leurs effets sont de plus en plus néfastes: elles faussent le jeu de la concurrence, perturbent le marché et détruisent même l'infrastructure économique du pays.

La politique de subventionnement menée par le Gouvernement n'apparaît pas clairement au Parlement. Il est difficile aux parlementaires de s'informer individuellement en cette matière, étant donné le nombre d'organismes qui ont été créés ces dernières années dans le domaine en question. Le Gouvernement fait d'ailleurs souvent valoir que les aides accordées aux entreprises privées constituent une matière confidentielle.

⁽¹⁾ Composition de la Commission:

Président: M. Desaeyere.

A. — Membres: MM. Ansoms, Desmarets, Dupré, Lestienne, Moors, M. Olivier, Van den Brande. — Bossuyt, Burgeon, W. Claes, De Batselier, Rigo, Urbain. — Denys, Ducarme, Kubla, L. Michel, Sprockeels, Verberckmoes. — Desaeyere, Meyntjens. — Clerfayt.

B. — Suppléants: MM. Beerden, Bockstal, Coppieters, d'Alcantara, Melle Devos, MM. Lernoux, Steverlynck, Wauthy. — Anselme, Baldewijns, Baudson, Bogaerts, Bourry, Collart, Guillaume, Temmerman. — Beysen, Bril, D'hondt, Grootjans, Henrion, Pans, Petitjean. — Caudron, Vansteenkiste, Vervaet. — Defosset, Mordant.

Voir:

216 (1981-1982):

— N° 1: Proposition de loi.

De auteur van het voorstel betreurt daarom dat de parlementaire controlecommissie van de Rijkssteun aan de ondernemingen sedert 1977 niet meer actief is. Hij vraagt zich derhalve af of het ogenblik niet aangebroken is om deze commissie nieuw leven in te blazen zodat opnieuw een ernstige parlementaire controle op deze financiële tegemoetkomingen van de Staat zou ontstaan.

Anderdeels werd de indiener ook geleid door de vaststelling dat sommige financiële tussenkomsten van de overheid een aantal duistere zaken betreffen. Vooral betreurenswaardig in deze vindt spreker dat de overheid hier misbruik maakt van het geld der belastingplichtigen. Hij brengt hierbij het dossier Eurosystem in herinnering alsook het recente vonnis van de handelsrechtbank van Brussel waarin de Staat veroordeeld werd voor het slechte beheer van een zwaar betoelagde onderneming.

Aan een dergelijke toestand moet volgens de indiener dringend een einde worden gemaakt. Daarom strekt het enig artikel van zijn voorstel ertoe de Regering te verplichten voor elke directe of indirecte financiële tegemoetkoming van de Staat voor privé-overeenkomsten de toelating te vragen aan het Parlement. Slechts op deze wijze zal er meer klaarheid komen in het regeringsbeleid terzake en kan er een gezonde gedragscode terzake worden opgesteld.

Bespreking

Een lid dat begrip opbrengt voor de zorg van de indiener voor een efficiënte parlementaire controle op de financiële tegemoetkomingen van de Staat aan ondernemingen en economische sectoren, herinnert aan de werking van de vroegere controlecommissie van de Rijkssteun aan de ondernemingen. Gezien de werking van deze commissie, die vertrouwelijke inlichtingen ontving over de steunverleningen aan individuele ondernemingen, verdient het volgens dit lid aanbeveling te onderzoeken op welke wijze zij opnieuw op gang kan gebracht worden. Hij wijst er evenwel op dat ingevolge artikel 6, VI, 4° van de wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen een groot deel der steunverleningen aan ondernemingen tot de bevoegdheid van de Gewestelijke Executieven behoort. Alvorens voormelde Commissie opnieuw van start gaat moet evenwel overleg gepleegd worden met deze Executieven.

Dit lid drukt evenwel zijn verwondering uit over de draagwijdte van het enig artikel van het wetsvoorstel. Hij twijfelt aan de uitvoerbaarheid van dit artikel, daarbij verwijzend naar het voorbeeld van de expansiewetgeving. In de optiek van het voorstel zou het Parlement jaarlijks voor de toekenning van elke kapitaalpremie of rentetoelage aan een onderneming of aan een ambachtsman een wet moeten stemmen. Rekening houdend met het aantal toekenningen per jaar zou dit artikel werkelijk leiden tot een jaarlijkse lawine van duizenden wetten.

Dit standpunt wordt gedeeld door de Minister van Economische Zaken die niet de diagnose gesteld in het voorstel als onjuist bestempelt doch wel de remedie.

Volgens de Minister bestaan er reeds een aantal instrumenten om tegemoet te komen aan de zorg van de indiener. Zij dienen evenwel hernomen en geherwaardeerd te worden.

Hierbij vermeldt de Minister naast de reeds besproken parlementaire controlecommissie, de controlefunctie van het Rekenhof. Deze instelling, ten dienste van het Parlement, moet dringend gerevaloriseerd worden. Dit is een taak van het Parlement.

De Minister besluit daarom dat het voorstel niettegenstaande een verdienstelijke probleemstelling, geen afdoende oplossing biedt.

Dit besluit wordt bestreden door een lid dat juist omwille van de doeltreffendheid van het voorstel de verwerping ervan vermoedt. De aanneming van het voorstel zou ertoe leiden dat andere, meer neutrale stimuli zoals fiscale tegemoetkomingen, zouden aangewend worden ten voordele van het bedrijfsleven.

L'auteur de la proposition déplore dès lors que la Commission parlementaire chargée du contrôle des aides de l'Etat aux entreprises ne fonctionne plus depuis 1977 et se demande s'il ne serait pas opportun de la reconstituer afin que le Parlement puisse exercer à nouveau un contrôle efficace sur les interventions financières de l'Etat.

L'auteur déclare également avoir constaté que certaines interventions financières des pouvoirs publics n'étaient pas d'une transparence exemplaire. L'orateur déplore surtout en l'occurrence que les pouvoirs publics fassent mauvais usage de l'argent des contribuables. Il rappelle à ce propos le dossier Eurosystem et le jugement récent par lequel le tribunal de commerce de Bruxelles a condamné l'Etat belge pour avoir mal géré une entreprise fortement subventionnée.

L'auteur estime qu'il est urgent de mettre fin à une telle situation. L'article unique de sa proposition tend dès lors à obliger le Gouvernement à demander l'autorisation du Parlement pour toute intervention financière de l'Etat dans les marchés privés. C'est la seule manière d'améliorer la transparence dans ce domaine de la politique gouvernementale et d'établir un code de conduite qui réglerait de manière saine cette matière délicate.

Discussion

Un membre comprend que l'auteur souhaite un contrôle parlementaire efficace sur les interventions financières de l'Etat en faveur des entreprises ou des secteurs économiques. Il rappelle que la Commission de contrôle des aides de l'Etat aux entreprises obtenait des informations confidentielles concernant les aides accordées aux entreprises individuelles. Il estime qu'il conviendrait d'examiner comment cette commission pourrait être reconstituée. Il souligne toutefois qu'en vertu de l'article 6, VI, 4°, de la loi du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, les aides aux entreprises relèvent en grande partie des Exécutifs régionaux. Pour réinstaller la commission précitée, il faudrait dès lors procéder à une concertation avec ces Exécutifs.

Le membre s'étonne toutefois de la portée de l'article unique de la proposition de loi. Il craint que l'application de cet article s'avère impossible et il se réfère à ce propos à l'exemple de la législation sur l'expansion économique. Aux termes de la proposition, le Parlement devrait voter chaque année pour chaque prime en capital et chaque subvention en intérêt qui seraient accordées à une entreprise ou à un artisan. Compte tenu du nombre des primes et subventions accordées, l'application de l'article en question exigerait chaque année le vote de milliers de lois.

Le Ministre des Affaires économiques partage ce point de vue. Il approuve le diagnostic établi dans la proposition, mais il estime que le remède proposé n'est pas adéquat.

Le Ministre ajoute qu'il existe déjà des instruments permettant de répondre aux préoccupations de l'auteur, mais qu'il faudrait les réexaminer et les revaloriser.

Outre la commission de contrôle parlementaire, dont il a déjà été question, le Ministre mentionne également la mission de contrôle dont est investie la Cour des Comptes. Il est urgent de revaloriser cet organisme qui est au service du Parlement. Il appartient à celui-ci de s'y employer.

Le Ministre conclut que, si la proposition a le mérite de poser clairement le problème, elle ne propose toutefois pas de solution efficace.

Cette conclusion est contestée par un membre qui considère que c'est précisément à cause de son efficacité que la proposition risque d'être rejetée. L'adoption de la proposition aboutirait à la mise en œuvre d'autres incitants plus neutres — des avantages fiscaux par exemple — en faveur de l'économie. De tels avantages

Dergelijke tegemoetkomingen zouden tevens het gevaar van concurrentievervalsing verminderen. In deze context betreurt het lid de gebrekkige toepassing van de wet op het economisch machtsmisbruik.

Dit lid kan zich wel aansluiten bij het voorstel tot het opnieuw op gang brengen van de parlementaire controlecommissie van de Rijkssteun aan de ondernemingen alsook bij de herwaardering van de functie van het Rekenhof. In dit verband klaagt hij evenwel het immobilisme aan dat betoond wordt tegenover het onderzoek van bepaalde dossiers betreffende het beheer van de Nationale Kas voor Bediendenpensioenen waarop het Rekenhof in zijn 138ste Boek van Opmerkingen de aandacht van de Kamer heeft gevestigd.

Samen met een ander lid besluit spreker dat dit voorstel een bepaald subsidiebeleid wil onmogelijk maken. Het Parlement moet in deze meer medezeggenschap krijgen door het instellen van een controle *a priori* op de toekenning van bepaalde financiële voordelen, eerder dan een controle *a posteriori* die het eventuele onheil van bepaalde tegemoetkomingen niet kan voorkomen.

In zijn samenvatting van de uiteengezette standpunten verklaart een ander lid dat hij, niettegenstaande hij ook gekant is tegen het voorstel, zich aansluit bij het hoofddoel van het voorstel, nl. de instelling van een efficiënte parlementaire controle. Dit voorstel zou een vertreksein moeten zijn van een onderzoek naar andere formules die het in het voorstel opgeworpen probleem oplossen. Deze formules moeten passen in het raam van een volledige hervorming van het parlementaire werk. Hij denkt hierbij aan de uitbouw van een inblikrecht, te vergelijken met dat van de gemeenteraadsleden, van het Parlement in een reeks dossiers, zelfs indien bepaalde juridische bezwaren moeten overwonnen worden.

Het enig artikel van het voorstel wordt verworpen met 11 stemmen en 1 onthouding.

De Rapporteur,

G. SPROCKEELS.

De Voorzitter,

W. DESAEYERE.

risqueraient d'ailleurs moins de fausser la concurrence. Le membre déplore à ce propos que la loi sur l'abus de puissance économique soit mal appliquée.

Le membre approuve néanmoins la proposition visant à reconstituer la commission de contrôle parlementaire de l'aide de l'Etat aux entreprises et à revaloriser le rôle de la Cour des Comptes. Il dénonce à ce propos l'immobilisme qu'il constate en ce qui concerne l'examen de certains dossiers relatifs à la gestion de la Caisse nationale des pensions pour employés, sur laquelle la Cour des Comptes a attiré l'attention de la Chambre dans son 138e Cahier d'observations.

L'orateur, suivi en cela par un membre, conclut que la proposition vise à empêcher une certaine politique de subventionnement. Le Parlement doit être associé davantage aux prises de décisions par l'instauration d'un contrôle préalable à l'octroi de certains avantages financiers, au lieu du contrôle *a posteriori* qui ne permet pas d'éviter certains effets négatifs des interventions accordées.

En résumant les différents points de vue exposés, un autre membre déclare que, bien qu'il s'oppose à la proposition, il approuve son objectif principal, à savoir, l'instauration d'un contrôle parlementaire efficace. Cette proposition devrait inaugurer la recherche d'autres formules qui résoudraient le problème qu'elle a posé. Ces formules doivent s'inscrire dans le cadre d'une réforme complète du travail parlementaire. L'orateur pense notamment à l'attribution au Parlement d'un droit de regard dans une série de dossiers, droit comparable à celui des membres du conseil communal, même s'il faut surmonter certains obstacles d'ordre juridique.

L'article unique de la proposition est rejeté par 11 voix et 1 abstention.

Le Rapporteur,

G. SPROCKEELS.

Le Président,

W. DESAEYERE.